

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Middelalderen (Sluttet.)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 299.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245229292016/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

ke Halsen end at bøje Nakken. I den lange Strid mellem Kapetinger og Plantageneter, først om Normandiet og Guienne og siden om den Franske Krone, er der da slet intet andet ægte Engelsk end Pengene, den koster, og det er Engelsk-Mændenes Triumph, at Kapetingerne vinde Spillet, skjøndt de endda, med et Vælsk Konge-Huus, en Fransk-Normannisk Adel og Latinsk Videnskabelighed, har ondt nok ved at beholde deres Moders-Maal og forsvare deres Frihed.

Betænke vi nu, hvad dette Moders-Maal og denne Frihed i Nyaars-Tiden har været og virket, ja, er og virker endnu i denne Time, da seer vi let, at Kampen mellem Engelsk og Fransk i Middel-Alderen vilde være En af de største Stats-Begivenheder, om end Mærkværdigheden var aldeles eensidig, men nu opvoxde Frankrig ogsaa¹ under Striden til en Stormagt, hvis verdenshistoriske Indflydelse er lige vis, hvordan Man end bedømmer den, og hvis Uundværlighed til Europas Lige-Vægt Tiden klarlig har vist, saa vi maatte være aldeles ligegyldige ved den Verden, hvori vi leve, hvis Oprindelsen til Alt hvad der ligger i Ordet »London og Paris«, var os ubetydelig. Ligger nemlig end ikke, som Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd sædvanlig mene, hele den nyskabte Verden deri, saa opvoxde dog virkelig London og Paris i det Trettende Aarhundrede til Verdens Hoved-Stæder og holdt aldrig op at være det, skjøndt Man med Rette i den Ene savner Øiet for det Store og i den Anden Smagen for det Skønne. At Paris, uagtet sin store Mangel, ei blot af Romanske Folk agtes for en fuldkommen Hoved-Stad, men har selv for de Gothiske hidtil vundet Prisen fra London, ligger nu vel tildeels deri, at Man kun hos sig selv finder det Stygge smukt og det Smagløse nydeligt, medens Man hos Andre let tilgiver det Smaalige [naar det er smukt], men Hoved-Grunden er dog den Aandløshed, der altid hersker, hvor Latinen seirer.

Denne Latin-Seier i hele sin gruelige Udstrækning var det nu, Villum Erobrer, efter Slaget ved Hastings, vilde bevirket i England, ved at dele Landet mellem sine Franske Baroner, udelukke alle Angel-Sachser fra geistlig og verdslig Hæder og afskaffe deres Sprog baade i Kirken, i Skolen og for Retten, og det er frygteligt at see, hvor vidt det lykkedes, thi ikke blot syndes snart al Frihed og folkelig Dannelselse

¹ 2. Udg. ogsaa Frankrig.

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

forsvundet, men endnu bærer Sproget og Alt i Kirken, i Skolen og for Retten dybe Spor af det Fransk-Latinske Tyranni. Tiden viste imidlertid, at det var ikke Villums Magt men de dannede Angel-Sachsers (Adelens og Geistlighedens) Aftmagt, der fremmede den sørgelige Forvandling, som alt var begyndt, før han kom, thi da der ved Kors-Togene igjen kom Ild i hvad der var brændbart, reiste den Angel-Sachsiske Almue strax Hovedet i Veiret, og vandt sin første Triumph, da Borgermands-Sønnen fra London, Thomas Becket (1162) blev Ærke-Biskop i Canterbury. Vel var denne fordem saagodtsom regjerende Ypperste-Præst under de Normanniske Volds-Mænd nedsunket til en underdanig Hof-Præst, og da Henrik Lyngstilk [Hvensraa] (Plantagenet) gav Thomas, sin Kantsler, den høie Titel, var det netop hans Haab, at han ikke vilde misbruge den til at forsvare hvad Man kaldte Kirkens Friheder, men han tog mærkelig fejl, og skændt han derfor lod Thomas slaae ihjel for Alteret (1176); saa gjorde han dog derved kun Ondt værre, thi Engelsk-Mændene fik nu i ham en folkelig Martyr og Skyis-Helgen, ved hvis Grav selv Kong Henrik maatte lade sig hudflette. Endnu i hans Dronning Eleonores Dage gjorde Layamon [(Lægmand?)] eller hvad han egentlig hedde, Over-Gangen til det Ny-Engelske Skrift-Sprog i en stor Riim-Kronike, der vel endnu er utrykt,¹ men desuagtet lige mærkelig, og kun en Menneske-Alder senere (1208) fik London sin første Lord-Major i Alvins (Ælfvins) Søn Henrik*), hvorefter de rimelige Følger ingenlunde udeblev.

Hvad nu Forholdet til Frankrig angaaer, da maae vi huske, at Villum Erobrers yngste Søn, Henrik Præste-Lærd, skilte sig fra det Store Kors-Tog navnkundige Brøder saavel ved Normandiet som ved Kronen og Friheden, og da Erobrerens Mands-Linie uddøde med denne første Henrik (1135), blev snart hele det vestlige Frankrig, fra Kanalen til Pyrenæerne, forbundet med den Engelske Throne. Henrik Præstelærds Daatter-Søn og Navner, Richard Løve-Hjertes Fader, var nemlig en Greve-Søn af Anjou og giftede sig syv andre Grevskaber til ved at ægte Dronning Eleonore, som Philip Augusts Fader, Kapetingen Ludvig den Syvende, efter det daadløse Kors-Tog forskjød.

*) Fabyan Klæde-Krømmers Engelske og Franske Kronike (i Optrykket) S. 318.

¹ 2. Udg. >der først nys er trykt,<